

Remiss. Energiplan 2030, för ett klimatneutralt Gotland 2040

Yttrande

Under remissperioden har teknikförvaltningen i samarbete över avdelningarna sammanställt ett remissvar utifrån verksamheternas perspektiv. Förvaltningens synpunkter på planförslaget sammanställs i en punktlista nedan.

- Energiplanen saknar effektmål. De mål som anges i planförslaget är de samma som antogs i genomförandeprogrammet för klimat, miljö och energi redan 2021 och som kommer gå ut 2027. De har dock i denna plan fått en ny och framflyttad deadline.
 - Mål 1 är ännu inte kvantifierbart (laddinfrastrukturen ska vara ”godtagbar”). Redan i arbetet med genomförandeprogrammet för klimat, miljö och energi beskrevs det att ett mått i tid skulle tas fram, något som ännu inte gjorts. För tekniska nämnden som ansvarar för en del av laddinfrastrukturfrågan för Region Gotland är det problematiskt att målet nu återigen föreslås tas vidare utan kvantifierbarhet i en ny plan.
 - Mål 8, 9 och 10 är inte heller mätbara, varpå tekniska nämnden inte kommer att kunna avgöra när arbetet kan anses uppnått.
- Övergripande och genomgående i planen saknas en avgränsning mellan om dokumentet ska ses som en energiplan, en klimatplan, en miljöplan eller en kombination av dessa. En gängse energiplan handlar om hur energi produceras, distribueras och används inom en kommun eller region, medan en klimatplan behandlar klimatmitigation- och anpassning. En miljöplan kan vara bredare och ta in luftkvalitet, buller, vatten eller liknande. I denna plan så blandas dessa begrepp och målen innehåller också miljömål som inte motsvaras av aktiviteter i handlingsplanen. Samtidigt tar handlingsplanen upp aktiviteter om ozonlagret, minskad kemikalieanvändning och vattenbesparing vilket inte faller inom definitionen av en energiplan. Värme- och energiförbrukning tas upp i detalj, men inte frågor såsom biologisk mångfald. Ett vägval behöver göras och planen behöver renodlas utifrån detta. Förvaltningen önskar att avgränsningen tydliggörs, särskilt i relation till de aktiviteter som åläggs tekniska nämnden. Värt att notera är att planen under arbetsprocessen hette planen Energi- och klimatplan 2030, något som ändrats till remissversionen. Detta har inneburit att teknikförvaltningen har föreslagit åtgärder som passar i en klimatplan.
- Planen innehåller också mål för att öka produktionen av vindkraft, solceller och biogas. Men enbart biogas och vätgas har fått fördjupade avsnitt i energiplanen. Det väcker frågan om varför det inte finns ett liknande avsnitt om vindkraft eller solceller. Det är relevant för teknikförvaltningen som ansvarar för solceller på våra fastigheter.
- Eftersom det anges att bilagorna 1-3 inte är färdigställda kan de inte bedömas i remissvaret. De är däremot viktiga för helhetsbilden och inkluderar energisystemets klimat- och miljöpåverkan (bilaga 1), hur planen uppfyller lagen om kommunal energiplanering (bilaga 2) samt hela den strategiska miljöbedömningen (bilaga 3). Det är mycket bekymmersamt att dessa bilagor inte är färdiga i remissversionen av Energiplanen då de för tekniska nämndens mål är viktiga. Det är inte möjligt att ge ett sammanhållet remissvar när remissversionen av planen inte är färdig.

- Vidare ser teknikförvaltningen att beredskapsaspekten är inkluderad i planen, men önskar till följs av förvaltningens omfattande ansvar för beredskapsfrågor att beredskapsaspekten fördjupas ytterligare. Bland annat bör planens syfte inkludera det beredskapsansvar som Region Gotland har kopplat till energiberedskap. Planen saknar också ett tydligt mål för energiberedskap, och planen definierar heller inte vad energiberedskap är. Inom avsnitt 2.2 om flexibilitet och beredskap lyfts flera osäkerheter fram, men saknar tydliga kopplingar till hur Region Gotland ska planera för att klara energiförsörjningen vid kris och höjd beredskap. Den reella risken med att Gotland kan bli avskuret bör lyftas tydligare. Gotlands militärstrategiska läge och Sveriges säkerhetspolitiska läge bör beaktas i texten. Flexibilitet bör inkludera förmågan att hantera längre avbrott, brist på insatsvaror eller personal, samt möjlighet till lokal ö-drift, som en del av Region Gotlands ansvar enligt lag (2006:544) att planera för samhällsviktig verksamhet vid höjd beredskap. I remissvaret har förvaltningens beredskaps- och säkerhetssamordnare kopplats in i arbetet, som också har tagit fram förslag på formuleringar att implementera i energiplanen.
- Avsnittet om nulägesanalys hänvisas till att det behövs vid ansökan till EU-stöd, men efter att teknikförvaltningen haft dialog med projektutvecklare på regionstyrelseförvaltningen framgår det att detta inte behövs. Detta avsnitt kommer mycket snabbt bli inaktuellt och kommer inte kunna användas i praktiken av teknikförvaltningen i sitt arbete, och det framgår inte varför denna del skulle finnas med i just Region Gotlands energiplan. Det hade varit betydligt bättre om denna text hålls löpande uppdaterad och tillgänglig av regionstyrelseförvaltningen på annan plats som stöd till förvaltningarna.
- Planen beskriver en årlig utvärdering. Teknikförvaltningen önskar att denna inte läggs i årsskiftet, dels eftersom många siffror då inte ännu inkommit till förvaltningen från föregående år, och dels för att den mängd rapportering som sker till verksamhetsberättelsen redan nu skapar mycket stor arbetsbelastning på medarbetarna på grund av sin mycket korta tidsram.
- I handlingslistan har det tillkommit formuleringar som påverkar teknikförvaltningens verksamheter men som förvaltningen inte godkänt. Det står under regionstyrelseförvaltningens ansvar i handlingslistan att de ska: "I ruttplanering och arbetstidsplanering tillåta att tjänstefordon kan ha nattvila hemma hos medarbetare, när det undanröjer onödig körning." I teknikförvaltningens ordinarie riktlinjer står det dock att "Under icke arbetstid ska fordonet vara uppställt på tjänstestället. Undantag kan vid särskilda omständigheter, såsom jourtjänstgöring/beredskap, beviljas av direkt överordnad chef". Särskilt viktigt är detta för el-fordon då laddning måste säkerställas under natten. Ett utvecklingsarbete kring eventuell förändring av detta måste göras i direkt samverkan och dialog med teknikförvaltningens fordonsorganisation och kan inte drivas enbart från regionstyrelseförvaltningen inom ramen för energiplanen.
- Slutligen finns det i remissversionen av energiplanen också en hel del formateringsfel, olika typsnitt i olika storlek som gör planen mycket svårläst. Detta bör åtgärdas, se ex. sidan 15 i planen för exempel. Remissversionen innehåller också många förkortningar utan beskrivning. Ordningen på rubrikerna bör också revideras för att följa en mer naturlig sådan, där nulägesbeskrivningen inleder planen, och handlingsplanen följer som ett naturligt steg därefter. Planen är också mycket lång och texten innehåller en hel del upprepningar, utläggningar och långa formuleringar som med fördel skulle kunna kortas ner avsevärt. Referenserna är inte likartigt skrivna och saknar länkar. I handlingslistan är vissa punkter markerade med siffror och andra med punkter. Flera färger används i texten som inte är tillgänglighetsanpassade.